

Oportunitat per a la capaciació de professionals responsables amb el Desenvolupament Sostenible.

RECURSOS DIDÀCTICS PER A TREBALLAR LA COMUNICACIÓ PER A LA TRANSFORMACIÓ SOCIAL I L' ECOFEMINISME EN FP.

(ODS 5, ODS 8, ODS 12 I ODS 13 de l' Agenda 2030)

AGRAÏMENTS

Gràcies al professorat dels centres que han participat de l'IES La Marxadella, IES Henrie Matisse, IES Berenguer Dalmau i IES El Saler, i a tot l'alumnat que desinteressadament ha col·laborat.

CRÈDITS

Autoria: Helena Rodríguez de Guzmán.

Disseny: Teresa Mora Machancoses.

Traducció al valencià: María Ángeles Vidal López.

Coordinació tècnica: Ana Grau Mestre, Institut Sindical de Cooperació al Desenvolupament del País Valencià (ISCOD-PV)

Gener 2022

Aquesta publicació ha sigut realitzada amb el suport financer de la Generalitat Valenciana. El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva de ISCOD i no reflecteix necessàriament l'opinió de la Generalitat Valenciana

ÍNDIX

1. Pròlec	2
2. Presentació de la Guia	3
3. Objectius didàctics	5
4. Com posar en pràctica aquesta guia?	6
5. Activitats per a l'aula	8
Activitat 1. Les claus	10
Activitat 2. Un peu a la realitat	14
Activitat 3. Activisme quotidià	20
Activitat 4. L'eslògan de la teua vida	24
Activitat 5. ODS 5. Para-ho, no sigues còmplice	28
Activitat 6. ODS 8. Actua amb responsabilitat	34
Activitat 7. ODS 12 i 13. Guanya la partida	38
Activitat 8. La imaginació al poder	46
6. Anexo 1. ODS	50
7. Referències.....	51

PRÒLEG

La present guia forma part d'un projecte d'educació per a la ciutadania global impulsat per la delegació de ISCOD en el País Valencià (ISCOD-PV) i cofinançat per la Generalitat Valenciana. La iniciativa sorgeix en el marc de l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i pretén contribuir a dotar d'habilitats i actituds a l'alumnat de formació professional i al seu professorat, sobre valors com la solidaritat i els drets humans, de manera que els permeta tenir una mirada més àmplia de la realitat local-global.

El concepte educació en valors constitueix una eina bàsica per a la creació d'una consciència crítica en la ciutadania sobrepassant el marc estrictament informatiu i demandant en les seues destinataris responsabilitat i acció per a la transformació social, produint un efecte multiplicador on els beneficiaris es converteixen al seu torn en agents de sensibilització.

Per a això, ISCOD col·labora activament amb el sector d'ensenyament de la Federació de Serveis Públics d'UGT-PV i amb els centres de formació, innovació i recursos educatius de la Comunitat Valenciana (CEFIRE), en el desenvolupament de metodologies de treball i materials didàctics complementaris per a l'aula i altres entorns que generen, tant individual com col·lectivament, alternatives a les causes que generen desigualtats i siguen capaces de mobilitzar i implicar la resta de la societat en aquests valors.

Confiem que el vostre recorregut per les nostres accions, us ajude a conèixer-nos una mica més, i sobretot, a continuar creient que un altre món és possible en el qual ningú es quede arrere, un món en el qual els drets humans, la sostenibilitat, la igualtat i la solidaritat internacional siguen els pilars fonamentals.

Marisa Baena Martínez

Delegada ISCOD-PV

1. PRESENTACIÓ DE LA GUIA

Punt de partida- L' agenda 2030

L'agenda estableix les prioritats estratègiques de les Nacions Unides entre 2016 i 2030 assumint l'enfocament dels drets humans com a base per a justificar la pertinència dels dèsset Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) que la guien. Els ODS, al seu torn, reflecteixen els grans reptes als quals hui s'enfronta la Humanitat derivats de les problemàtiques ecològiques i socials globals, com l'esgotament de recursos, el canvi climàtic, desigualtat o malalties, entre altres.

Però si en 2015 se celebrava l'aprovació de l'Agenda 2030, anys després els avanços es revelen insuficients per a aconseguir les metes assenyalades per l'Assemblea General de les Nacions Unides i és fàcil imaginar un món contínuament inestable.

Donar a conèixer aquests objectius, sensibilitzar sobre la seua pertinència i, sobretot, orientar els processos formatius en tots els àmbits educatius, és vital per a la mena de ciutadania que requereix el compliment de l'Agenda 2030. Per tant, és necessari incloure i adaptar el contingut de l'Agenda a la pràctica educativa a través de dissenys innovadors de l'acció pedagògica.

I, per aquest motiu, es considera l'àmbit de la Formació Professional, un factor clau en la cerca d'eines que enfortisquen l'exercici d'una ciutadania compromesa amb l'Agenda 2030, ja que la seua labor educativa i de preparació per a l'ocupació està cridada a exercir un paper fonamental en l'assoliment dels ODS. És probable que cap dels ODS pugui complir-se sense la implicació del sector de la FP.

Programa FP+

El programa FP+: Oportunitat per a la capacitat de professionals responsables amb el Desenvolupament Sostenible (d'ara en avant FP+), és una proposta socioeducativa que promou la **mobilització d'alumnat i professorat de les famílies professionals d'Imatge i So, Seguretat i Medi Ambient i Serveis Socioculturals i a la Comunitat en la Comunitat Valenciana** per a la creació i difusió de produccions digitals que promoguen la **comunicació per a la transformació i el ecofeminisme** des d'enfocaments d'equitat de gènere (ODS 5), treball decent (ODS 8), consum responsable (ODS 12) i protecció del medi ambient (ODS 13).

ISCOD-PV, en el seu interès d'implicar treballadors i treballadores en el desenvolupament humà sostenible, planteja un programa didàctic perquè docents i alumnat del sector de la formació professional s'incorporen en l'abordatge dels desafiaments globals i la consecució dels ODS.

Per a això aquesta guia didàctica pretén ser una eina que facilite la incorporació d'un pla formatiu sobre comunicació per a la transformació social i el ecofeminisme amb enfocament d'equitat de gènere, medi ambient, consum responsable i treball decent en els plans d'Acció Tutorial (PAT) d'FP, amb la finalitat de donar suport al desenvolupament de competències del professorat i mobilització ciutadana de l'alumnat entorn dels ODS a través de les capacitats adquirides en la seua formació professional.

2. OBJECTIUS DIDÀCTICS

Punt de partida- L' Agenda

Aquesta guia pretén facilitar la incorporació dels **ODS al centre de la acció formativa professional**, aquella que proporcione enfocaments d'equitat de gènere, treball decent, consum responsable i respecte pel medi ambient en el currículum formatiu dels i de les futures persones treballadores,, a través dels següents objectius:

- **Fomentar l'ús de tècniques i de ferramentes d'educació per a la ciutadania global** per a enfortir el compromís del professorat i l'alumnat d'FP amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (Agenda 2030).
- **Afavorir la creació d'espais de reflexió i mobilització a l'aula** que tinguin com a punt de partida les competències i capacitats de l'alumnat d'FP en comunicació per al desenvolupament i l'ecofeminisme.
- **Facilitar ferramentes i tècniques al professorat** per a potenciar a l'aula les habilitats de pensament creatiu, lideratge col·laboratiu i conducta ètica.
- **Aportar recursos didàctics** que permeten al professorat incorporar enfocaments d'equitat de gènere (ODS 5), , treball decent (ODS 8), consum responsable (ODS 12) i protecció del medi ambient (ODS 13) en la pràctica de l'aula d'FP.

3. COM POSAR EN PRÀCTICA AQUESTA GUIA?

La proposta metodològica se fonamenta en tècniques que fomenten la participació, la creativitat, el diàleg i l'aprenentatge vivencial i la seua finalitat és contribuir al foment d'una ciutadania activa i compromesa amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible, així com afavorir la reflexió i acció conscient en l'entorn més immediat mitjançant l'adquisició de les competències i capacitats per part de l'alumnat de Formació Professional en comunicació per al desenvolupament i ecofeminisme vinculats a enfocaments d'equitat de gènere (ODS 5), treball decent (ODS 8), consum responsable (ODS 12) i protecció del medi ambient (ODS 13).

Per tal d'oferir una eina de fàcil adaptació a les competències d'FP el contingut formatiu ha sigut dissenyat sobre la base d'algunes de les **competències clau per a la sostenibilitat**¹ que la UNESCO promou per a institucions especialitzades en l'Educació i la Formació Tècnica i Professional amb la finalitat d'enfortir capacitats significatives a una generació resilient que viu l'era del canvi, com ara: anàlisi crític, reflexió sistèmica, presa de decisió col·laborativa i sentit de responsabilitat cap a les generacions presents i futures.

El contingut formatiu ha sigut dissenyat en un itinerari de quatre mòduls guiat a través d'un procés d'aprenentatge coherent amb els propòsits de l'Educació per a la Ciutadania Global, oberta i versàtil a fi que puga ser assumida i adaptada pel professorat de Formació Professional així com d'altres nivells educatius considerats afins.

MÒDUL 1: Objectius comuns.

Introducció i contextualització temàtica en el marc dels Objectius del Desenvolupament Sostenible, la comunicació per al desenvolupament i l'ecofeminisme.

MÒDUL 2: El canvi comença en mi.

Empatia amb les problemàtiques proposades per l'Agenda 2030 i identificació de fortaleses i capacitats de l'alumnat d'FP per a aportar solucions des del seu àmbit professional.

¹2017, UNESCO (Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura)
"Educació per als Objectius de Desenvolupament Sostenible: OBJECTIUS d'aprenentatge"

MÒDUL 3: Què puc canviar el meu entorn.

Anàlisi de 4 dels Objectius del Desenvolupament Sostenible a abordar:

- Objectiu 5: Aconseguir la igualtat entre els gèneres i empoderar a totes les dones i les xiquetes.
- Objectiu 8: Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva, i el treball decent per a tots.
- Objectiu 12: Garantir modalitats de consum i producció sostenibles.
- Objectiu 13: Adoptar mesures urgents per a combatre el canvi climàtic i els seus efectes.

MÒDUL 4: A per això!

- Eines constructives per a la sensibilització d'altres actors de la societat per mitjà de les competències adquirides al cicle de Formació Professional.

ECOFEMINISME dones, desenvolupament i medi ambient.

L'ecofeminisme representa una sinergia entre l'ecologisme i el feminisme que naix quan una part del feminisme comença a interessar-se pels cossos com a subjectes capaços de produir vida i a qüestionar l'explotació del cossos i de la naturalesa com a mitjans de vida, advertint sobre l'existència d'una crisi de la reproducció social (Federici, 2017, p. 119). Fa una denúncia de la subordinació de les dones i els cossos feminitzats i de la naturalesa a la supremacia patriarcal. L'ecofeminisme ha de ser capaç de vincular els drets humans amb la justícia ambiental i l'ecoètica.

4. ACTIVITATS PER A L'AULA

A continuació se presenten diferents activitats per cadascun dels mòduls, amb informació clau per al seu desenvolupament a l'aula, basades en els següents principis:

- Oferir un espai formatiu des dels coneixements i les capacitats de l'alumnat generant així major protagonisme en el seu procés d'aprenentatge.
- Generar un procés d'aprenentatge coherent que tinga com a punt de partida una fase inicial de despertar l'interés per aquesta temàtica, fins a arribar a la motivació per actuar a favor d'un desenvolupament sostenible i coherent amb els objectius de l'Agenda 2030.

Criteris a tindre en compte per a la seua aplicabilitat:

- Es proposen 8 activitats amb la finalitat de desenvolupar-les durant tot un curs acadèmic.
- Les activitats tenen una duració aproximada de 30-45 minuts amb la finalitat de desenvolupar-les en una sola sessió formativa.
- Cada mòdul proposa de 2 a 3 activitats amb l'opció de desenvolupar només una selecció o la totalitat.
- Per a desenvolupar un procés d'aprenentatge lineal, de la sensibilització a l'acció, se suggereix seguir l'ordre d'activitats proposat.

MÒDUL 1

LES CLAUS

OBJECTIU

Construir d'una manera col·lectiva i consensuada els conceptes bàsics de la proposta formativa..

BASE METODOLÒGICA

Construccions conceptuals en 3D.

UN PIE EN LA REALIDAD

OBJECTIU

Fomentar la identificació amb "l'altre/l'altra", per arribar a comprendre la complexitat de moltes realitats alienes a la nostra.

BASE METODOLÒGICA

Joc de rol.

MÒDUL 2

ACTIVISMO COTIDIANO

OBJECTIU

Fomentar l'activisme com a forma de vida i la cooperació com a forma de treball.

BASE METODOLÒGICA

Reflexió grupal a partir d'estímuls audiovisuals.

EL SLOGAN DE TU ESTILO DE VIDA

OBJECTIU

Aplicar tècniques de creativitat per a crear noves maneres de pensar i d'actuar per promoure 4 enfocaments: equitat de gènere, medi ambient, consum responsable i treball decent

BASE METODOLÒGICA

Joc de creativitat

MÒDUL 3

PARA-HO, NO SIGUES CÒMPLICE (ODS 5)

OBJECTIU

Identificar i analitzar la conceptualització i els estereotips associats a la igualtat de gènere. Desenvolupar el pensament crític i trencar estereotips.

BASE METODOLÒGICA

Trencacaps cooperatiu.

ACTÚA CON RESPONSABILIDAD (ODS 8)

OBJECTIU

Motivar l'interès per conèixer conceptes i dades rellevants vinculades al desenvolupament sostenible mitjançant el creixement econòmic i inclusiu.

BASE METODOLÒGICA

Test e investigació col·laborativa.

GANA LA PARTIDA (ODS 12 Y ODS13)

OBJECTIU

Sensibilitzar en relació a l'augment de la població mundial i la disminució dels recursos naturals del planeta, així com la necessitat de canviar la nostra modalitat de vida fent un ús més eficient dels recursos i de l'energia, protegint el medi ambient i sent corresponsables del canvi climàtic.

BASE METODOLÒGICA

Joc de taula.

MÒDUL 4

LA IMAGINACIÓ AL PODER

OBJECTIU

Crear campanyes audiovisuals de sensibilització social.

BASE METODOLÒGICA

Creació col·lectiva audiovisual.

Activitat 1.

LES CLAUS

OBJECTIU

Construir de manera col·lectiva i consensuada els conceptes que perfilen la base formativa: feminisme, treball decent, ecologisme i consum responsable.

MATERIALS

Fulles de paper i bolígrafs per a cadascun dels participants.

Targetes A6 amb els conceptes a treballar per equip

Caixes o bosses amb material reutilitzable o reciclat al seu interior (rotllos de paper, blocs de fusta, cartó, paper, etc.)

Tisores i cinta adhesiva per a compartir en cadascun dels equips.

DESENVOLUPAMENT

El grup s'ha de dividir en tants equips com a conceptes anem a treballar (feminisme, treball decent, ecologisme i consum responsable)

A cadascun dels equips se li fa entrega d'una targeta amb un concepte.

S'explica als/les participants que en aquesta activitat han de "simular" els aspectes més destacats de les 4 temàtiques assenyalades construint de manera tridimensional aquests amb material reutilitzable.

Cadascun dels equips ha d'assignar el lideratge de l'equip a algú dels components abans de començar l'activitat, el qual tindrà la responsabilitat de gestionar el temps, els acords i la comunicació en l'equip durant tota l'activitat.

Se facilita una caixa o bossa a cadascun dels equips amb diferent material reutilitzable. I s'indica a les persones líder que només han de descobrir la paraula assignada de la targeta entregada. A continuació, tindran 5 minuts per a fer un llistat grupal de estímuls que brollen en relació al concepte (pensaments, records, sentiments, etc.)

Quan l'equip haja finalitzat el llistat d'idees cadascun d'ells tindrà 10 minuts per a construir amb el material reutilitzable trobat dins de la bossa les idees exposades al llistat.

Una vegada acabat aquest temps cada equip ha de girar a una altra temàtica quan el dinamitzador/a ho indique. Es mouran tots els membres de l'equip menys la o el líder, que romandrà en la mateixa temàtica durant tota l'activitat, recollint els acords de cada equip, respecte als aspectes destacables de les temàtiques. S'intentarà fer tantes rotacions com el temps ho permeta.

A la finalització de l'exercici, les persones líder exposaran els aspectes claus de cadascuna de les temàtiques mitjançant la maqueta construïda col·lectivament per cadascun dels equips.

ORIENTACIONS

És important acompanyar als equips de prop i anar passant per cadascun d'ells, per possibles dubtes o dificultats durant el procés.

Per a facilitar l'exercici creatiu d'identificar els estímuls de cadascun dels conceptes, se pot realitzar un exercici col·lectiu previ com a pràctica (amb un altre concepte u objecte visible al aula) per ajudar als/les participants a repetir de manera autònoma l'exercici durant el treball en equip.

En la reflexió final de l'activitat és important fer saber al grup el reconeixement del saber amb el qual han arribat a l'activitat i construir així les possibles absències i els aspectes erronis que s'hagen pogut identificar.

REFLEXIONS

L'activitat permet la co-creació de conceptes partint d'un enriquiment grupal i d'un acord comú entre els participants, tenint com a base els seus propis coneixements. Una oportunitat per a la reflexió col·lectiva creada a partir d'un espai lúdic que desperta l'interès en el tema tractat.

A la finalització se realitza un breu resum dels aspectes més rellevants, ressaltant el treball cooperatiu, la construcció creativa de conceptes i els aspectes construïts a partir d'un acord en comú.

Se pot enriquir el debat o la reflexió col·lectiva a partir de preguntes obertes com les següents:

Les ha sorprès les construccions en 3D dels conceptes?

Com han decidit quins materials utilitzar i les formes de representació en 3D?

Han canviat les maquetes amb el canvi de equips?

ADAPTACIÓ DIDÀCTICA (COVID-19)

L'activitat es pot realitzar a classe o al pati.

Podem evitar la rotació dels equips per les diferents temàtiques.

El material pot ser individual i posteriorment unir-se a una taula de l'aula per equips, i així crear un conjunt de figures i objectes que representen els conceptes treballats.

Activitat 2.

UN PEU A LA REALITAT

OBJECTIU

Fomentar la identificació amb "l'altre/l'altra" intentant comprendre la complexitat en l'accés als DDHH, amb especial èmfasi en gènere.

MATERIALS

Targetes de rols (Annex 1)

Llistat de situacions

Música ambiental suau

DESENVOLUPAMENT

Es crea un ambient diàfan i un ambient tranquil amb música ambiental suau de fons. Es demana a els/as participants estar en silenci durant tota l'activitat. Se'ls convida que formen una fila al fons de cara al dinamitzador/a formant una línia d'eixida.

Es reparteixen les targetes de rols a l'atzar, una a cada participant.

S'indica que guarden les targetes sense poder ensenyar-les a ningú. Cadascú ha de llegir en silenci la seua targeta.

Es demana als participants que comencen a creure's el seu rol. Per a ajudar, el dinamitzador llegirà algunes de les següents preguntes, donant un moment de silenci després de cadascuna, per a la reflexió i la construcció del nou retrat del rol i de les seues vides: com fou la teua infància?

En quin tipus de casa vivies? A quins jocs jugaves? Quin treball tenien els teus pares? Com és la teua vida diària? Què fas pel matí, per la vesprada, per la nit? On vius? Quants diners guanyes al mes? Què fas en el teu temps d'oci? Quines coses t'emocionen i quines tems?

Se'ls comunica que se llegirà un llistat de situacions o esdeveniments. Cada vegada que contesten "Sí" a la situació plantejada hauran de fer un pas endavant. En cas contrari, romandran en el lloc on estiguen sense avançar. Es demana a els/as participants que romanguen en silenci en tot moment.

Es lliçen les instruccions d'una en una, fent una pausa entre cadascuna per poder donar temps als participants a pensar si fan el pas endavant o es queden al seu lloc.

SITUACIONS:

- a. Tens una casa decent amb línia telefònica i televisió.
- b. Sents que la teua llengua, religió i cultura son respectades en la societat en la que vius.
- c. Sents que la teua opinió en assumptes socials i polítics importen a d'altres, i els teus punts de vista son escoltats.
- d. Mai vas enfrontar una situació financera greu.
- e. Altres persones te demanen opinió de diferents assumptes.
- f. No tems que la policia et pugua detindre.
- g. Saps on has d'anar per a demanar consell i ajuda quan ho necessites.
- h. Mai t'han discriminat pel teu origen.
- i. Tens protecció social i mèdica adequada a les teues necessitats.
- j. Pots anar-te de vacances una vegada a l'any.
- k. Pots invitar a les teues amistats a un sopar a la teua casa.
- l. Mires al futur amb positivisme.
- m. Sents que pots estudiar i pots elegir la teua professió.
- n. No tens por a sentir-te assetjat/ assetjada pel carrer o als medis.
- o. Pots votar a les eleccions nacionals i locals.
- p. Pots celebrar les festes religioses més importants amb les teues amistats i família.
- q. Pots participar en un seminari internacional a l'exterior.
- r. Pots anar al cinema o al teatre al menys una vegada a la setmana.
- s. No tens por al futur dels teus fills/ filles.
- t. Pots comprar roba nova al menys una vegada al trimestre.
- u. Pots enamorar-te de qui tu desitges.
- v. Sents que les teues competències són apreciades i respectades en la societat en la que vius.
- w. Pots utilitzar i beneficiar-te d'ínternet.

A la finalització, s'invita als participants a fixar-se en les seues posicions finals, donant uns minuts per a eixir del rol abans de fer l'avaluació conjunta.

ORIENTACIONS

És important no oblidar que els aspectes més significatius d'aquesta activitat són:

L'impacte que es genera quan s'aprecia com uns participants avancen i, per contra, d'altres no ho fan; i com la distància que els separa va augmentant, o no (per això convé ajustar els rols a la realitat social a treballar)

El seu potencial per a reflexionar en relació als estereotips i prejudicis que tots tenim, i la seua funció a l'hora de situar-nos en relació al concepte "desigualtat" així com qui la viu.

L'empatia que genera amb altres models de vida i col·lectius de minories ètniques o grups culturals que sofreixen situacions de desigualtat, discriminació o exclusió social, basades en la vulneració de drets.

La reflexió final s'allargarà segons el temps que dispose el grup per poder tancar en consonància amb els objectius de l'activitat.

Versió adaptada de l'activitat "Un pas endavant" del Manual Educació en Drets Humans de Compass.

REFLEXIONS

Comença preguntant als i les participants sobre la experiència que han viscut i quines sensacions han tingut durant l'activitat. Després es parla dels temes que han exposat i d'allò que han après.

Com se sentireu al fer o no un pas endavant?

Per a les persones que han fet un pas endavant a sovint, en quin moment es va donar compte que els altres no avançaven com vosaltres?

Algú va sentir en cap moment que els seus Drets Humans bàsics eren ignorats?

Podeu endevinar els rols de les altres persones? (S'ha de permetre que les i els participants revelen els seus rols durant aquesta part de la discussió)

Fou fàcil o difícil simular diferents rols? Com s'han imaginat a la persona que representaven?

Reflecteix l'exercici a la societat? De quina manera?

Quins Drets Humans entren en joc en cadascun dels rols? Algú podria afirmar que els seus Drets Humans no han sigut respectats o que no han tingut accés a ells?

La dinàmica possibilita la construcció de coneixements de manera col·lectiva, tenint en compte la seua pròpia visió de la temàtica així com la del altres, interioritzant la problemàtica de forma reflexiva a través de les emocions viscudes durant l'activitat.

Aquesta activitat ressalta a les persones que viuen situacions de desigualtat i vulneració de drets, com a determinants socials de salut, les quals no són apercebudes per la resta de la societat, i tenim la responsabilitat de conèixer-les i de fer més justa aquesta societat.

ADAPTACIÓ DIDÀCTICA (COVID-19)

L'activitat es pot realitzar a classe o al pati.

La distància entre els i les participants pot ser de 1,5 metres.

Se pot adequar a una classe online, enviant una fitxa a cadascun dels/ de les participants prèviament on aparega una enumeració de les mateixes "situacions" i hauran de ser marcades amb llapissera segons qui puga, o no, avançar en aquestes "situacions".

ANEX

TARGETES DE ROL- UN PEU A LA REALITAT

Ets una jove de 19 anys, filla d'un agricultor d'un poble de l'interior de la província.

Ets una mare soltera desocupada.

Ets el president d'una organització de jòvens del partit polític actualment al poder.

Ets una jove cambrera que estudia de nit un cicle superior d'infermeria.

Ets una jove estudiant d'electricitat.

Ets la filla del gerent del banc local. Actualment estudies economia a la universitat.

Ets un xiquet, fill d'una persona immigrant d'origen xinès el qual té un èxitós comerç de menjar ràpid.

Ets una xiqueta d'origen àrab musulmà que viu amb els seus pares, els quals són molt devots de la seua religió.

Ets un jove d'ètnia gitana sense terminar l'educació primària.

Ets cambrera, mare de dos filles i t'has separat recentment.

Ets una dona major que cuida al seu fill, també major, i dels seus nets.

Ets la propietària d'una exitosa empresa d'importacions i d'exportacions.

Ets un jove amb discapacitat que utilitza cadira de rodes.

Ets un treballador jubilat d'una fàbrica de sabates.

Ets la novia d'un jove artista addicte a l'heroïna.

Ets una jove VIH positiva.

Ets una persona transgènere de 10 anys.

Ets una empleada de la llar que no domina la llengua del país.

Ets una jove amb discapacitat intel·lectual que acudeix a un centre de dia d'integració social.

Ets una investigadora científica de l'àmbit de l'oncologia.

Ets un jove de 27 anys sense llar.

Ets una mestressa de casa i mare de 2 xiquets.

Ets una jove que ha obert una fruiteria amb un microcrèdit.

Ets una dona major de 70 anys i vídua des de fa més de 20 anys.

Ets una jove viatgera que treballa temporalment, com ara la verema.

Ets un empleat de l'hostatgeria en situació d'ERTE des de fa 3 mesos.

Activitat 3.

ACTIVISME QUOTIDIÀ

OBJECTIU

Fomentar la mobilització social de l'alumnat com a manera de viure

MATERIALS

Targetes físiques o test online amb situacions vinculants a la temàtica (Annex 2)

Full en blanc i llapissera per a cadascun dels participants.

DESENVOLUPAMENT

S'introdueix l'activitat a l'alumnat descrivint de forma general els objectius i accions que volem dur a terme.

Comencem l'activitat amb una reflexió col·lectiva del grup en relació al concepte "activista" o "activisme" i s'annoten les idees exposades.

A continuació, s'indica a cadascun dels participants que dibuixi dues columnes diferenciades en el full en blanc i que escriga en la primera "som activistes (participem)", i en l'altra "podríem ser-ho (podríem participar)".

Se presenta a través d'una presentació digital accions quotidianes vinculades a un desenvolupament sostenible del planeta i de la humanitat, i es demana al grup que les observen i anoten les accions quotidianes un una o altra columna, segons ells consideren que les tenen incorporades o podrien arribar a fer-ho. És important acompanyar la reflexió del grup en cada frase amb exemples del seu significat i possibilitat d'escriure-la en una o altra columna.

Una vegada acabada la presentació s'anima al grup a compartir les seues idees a partir de

- Reflexió en torn del poder de les accions que realitzem en el nostre dia a dia i el seu impacte en el planeta i la humanitat (anàlisi de cada columna).
- Visió que tenien del activisme abans i després de l'activitat. Visió de l'activisme juvenil en torn de les accions que han registrat en la columna "sóc activista".
- Quins recursos serien necessaris per què la joventut participe més en aquelles accions de la columna "podria ser-ho"?
- Anàlisi del factor "contagi". Creus que les accions positives poder motivar a fer una cadena de favors? Creus que és un model que podria funcionar al teu centre /aula?
- Una vegada finalitzada la reflexió es demana al grup que de manera individual comenten al menys un coneixement o una acció nova que, a partir de l'activitat, es comprometen a incorporar en la seua quotidianitat per a donar suport a l'abast de l'Agenda 2030.

ORIENTACIONS

L'activitat es pot complementar amb el testimoni d'Evelin en la xarrada "Activisme com a forma de vida, cooperació com a forma de treball"

<https://www.youtube.com/watch?v=g4sK4yyYirc&feature=youtu.be>

L'activitat a l'inici es realitza de forma individual i anònima per a no generar pressió de grup sobre les respostes que ha inclòs cada participant en una columna o una altra.

ADAPTACIÓ DIDÀCTICA (COVID-19)

L'activitat pot realitzar-se a l'aula o al pati, amb la lectura de les situacions per part del docent o la docent.

A l'assemblea per a la reflexió final la distància entre l'alumnat pot ser de 1,5 metres.

REFLEXIONS

L'activitat permet reconèixer el poder que tenen les decisions i accions quotidianes. Ens recorda la responsabilitat de mirar de front el problema i liderar xicotetes accions diàries que contribueixen a donar forma a la societat en la qual volem viure.

Si realment som propietaris i propietàries d'aqueix Activisme Quotidià, comença sense voler la cadena de contagi cap a altres àmbits de la vida i altres persones amb les quals convivim.

Sense voler, les idees es traslladen a l'alimentació, el treball, les amistats i la manera de veure i aportar al món. És, en eixe moment, quan les persones es converteixen en activistes, empatitzant amb les injustícies socials i ambientals.

Encara que ens creguem xicotetes i xicotets agents en un món tan immens com aquest, les nostres xicotetes accions són passos gegants per a aconseguir el canvi global.

ANNEX 1

Rebutge la violència exercida per altres persones, vetlant per el dret a la salut (física, emocional i social) de les dones que hi ha en el meu entorn.

Tinc un consum moderat de roba, basat en el respecte al medi ambient i el comerç just.

Utilitze la bici, el patinet o el transport públic en mi dia a dia.

M'informe i participe de les mesures i oportunitats que afavoreixen la igualtat d'oportunitats en el meu lloc de treball.

Utilitze un llenguatge que inclou a tots i totes.

Conec i respecte a les persones amb diferents identitats de gènere i/o orientacions sexuals.

Conec i utilitze productes ecològics i sostenibles a casa.

Conec l'origen dels productes que estan a la meua taula a l'hora de menjar.

M'importa el que succeeix en altres països, entenc que la relació entre països i

societats genera conflictes, desigualtats i empobriment econòmic.

M'informe i m'interesse sobre els drets laborals dels joves del meu entorn per a millorar el seu futur.

Respecte la manera de vestir i d'expressar-se dels meus companys i companyes.

Participe en les tasques de la casa de forma equitativa amb la resta de persones que conviuen amb mi.

Reconec les especials vulneracions de drets de les dones que hi ha al meu entorn.

Participe en algun moviment o entitat per a la l'acció social o mediambiental.

No qüestione ni comente el tipus de cos d'altres persones.

Apague el mòbil quan no l'utilitze i durant la nit.

Compre coses de segona mà.

Activitat 4.

L'ESLÒGAN DE LA TEUA VIDA

OBJECTIU

Aplicar tècniques de creativitat que permeten crear noves maneres de pensar i actuar que promoguen 4 enfocaments: equitat de gènere, medi ambient, consum responsable i treball decent.

MATERIALS

Targetes amb imatges i/o conceptes a treballar.

DESENVOLUPAMENT

Prèviament, els i les participants tindran dues cartes amb imatges per a practicar la següent tècnica de creativitat:

S'indica que han d'observar i pensar 5 estímuls o característiques que els aporta la imatge o concepte que hi ha en ella. Exemple: si apareix una tortuga de mar jo pense en "lentitud, longevitat, perseverança, força, recer".

Se'ls indica que anoten les qualitats de cada imatge/concepte i facen dos llistats. Vistes aquestes qualitats, es realitzen equips de dues persones per a compartir els llistats de qualitats que han pensat a partir de cadascuna d'elles.

El repte de cada parella serà crear "un eslògan de vida" en consonància amb l'enfocament que els haja tocat.

Es demana a les persones participants que exposen les seues eslògans.

ORIENTACIONS

És convenient sempre acompanyar el procés de creativitat i generació d'estímuls subjacents a cada imatge o concepte amb exemples senzills de comprendre pel perfil de l'alumnat.

Tots els eslògans hauran de ser positius. I aportaran la base de la devolució teòrica sobre la practicitat d'aqueixos missatges com a filosofies de vida en la vida quotidiana i com la seua presència marquen l'interés de dur-les a terme.

REFLEXIOES

Aquesta activitat és una proposta vivencial que permet desenvolupar el potencial creatiu de l'alumnat, aprenent recursos per a fomentar tant la creativitat individual com la grupal i aplicar-ho a qualsevol context educatiu.

La societat ens marca els models de vida majoritaris, però tenim el poder i l'interés primari de viure eixes filosofies de vida concordes amb un estil respectuós amb nosaltres mateixos i nosaltres mateixes, i amb les persones i l'entorn que ens rodeja.

ADAPTACIÓ DIDÀCTICA (COVID-19).

L'activitat es pot realitzar a classe o al pati.

La distància entre els i les participants pot ser de 1,5 metres.

Es poden projectar les imatges i realitzar-se sense material físic.

Activitat 5.

ODS 5. PARA-HO, NO SIGUES CÒMPLICE

LAconseguir la igualtat entre els gèneres i empoderar a totes les dones i les xiquetes. ODS 5.

OBJECTIU

Fomentar la identificació amb l'altre, tractant de comprendre la complexitat en l'accés als DDHH amb especial èmfasi en gènere.

MATERIALS

2 caixes de cartó

Peces del puzle que contenen estereotips socials i les seues explicacions

Un llistat de situacions per a classificar

DESENVOLUPAMENT

Es realitzen dos equips amb el nombre total de participants, als quals se'ls donarà un temps i un repte per a resoldre en una caixa.

S'entrega al primer equip una caixa amb targetes de dos colors i les instruccions del joc:

Què sabem sobre la igualtat de gènere?

Aparelleu les targetes que continguin estereotips socials sobre gènere amb algunes explicacions lògiques que ho desmunten.

Jo no soc feminista ni masclista, jo crec en la igualtat.

El feminisme és un moviment que reivindica la igualtat de drets entre homes i dones. el masclisme es conforma per actituds, conductes i creences de superioritat de l'home respecte a la dona.

També hi ha violència de gènere contra els homes.

La violència de gènere no es dona de la dona cap a l'home perquè no existeix un sistema ideològic i cultural que oprimisca a l'home, sinó a la dona.

Conforma un fenomen social que es dona en totes les cultures i que provoca solament al nostre país 50, 60 o 70 dones assassinades a l'any per les seues parelles o exparelles. Suposa, per tant, una situació d'emergència que precisa respostes educatives, socials i polítiques concretes.

Existeixen moltes denúncies falses.

Segons la Fiscalia General de l'Estat, el percentatge de denúncies falses en matèria de violència de gènere es d'un 0.018%. (2017)

Els homes que agredeixen les seues parelles són violents per naturalesa.

És molt freqüent que en la resta de les seues relacions socials siguem amables i respectuosos. Per tant, no és que no puguen controlar la seua ira, sino que decideixen descarregar-la agredint a persones sobre les quals se senten amb dret per a actuar així.

El llenguatge inclueix una bogeria, acabarem dient "cadires i cadiros".

L'ús del llenguatge és important ja que amb ell construïm el nostre pensament i la nostra representació mental.

Utilitzar com a argument el femení i el masculí en qualsevol substantiu és un intent de ridiculitzar el llenguatge no sexista, que no té fonament perquè no cal diferenciar el gènere en aquells substantius que no tenen sexe biològic ni gènere.

La maternitat impedeix que les dones puguen centrar-se en el seu treball.

Si això ocorre no és per la maternitat en si mateixa sino per les condicions laborals i socials. Són necessaris marcs legals més justos i amb garanties vertaderes per a una

conciliació real d'aquests dos aspectes. També existeixen altres factors com el baix volum d'homes que sol·liciten baixes per paternitat.

No és assetjament, és una floreta.

Converteix a les dones en objecte i és una intromissió a la seua llibertat, a la persona que ho fa no li importa el benestar de l'altra persona, sino que es tracta d'un acte de poder.

Ha de ser una cosa agradable que es diu a la cara d'algú conegut amb respecte i amb la intenció d'animar i/o agradar a la persona a la que es diu, o per a mostrar-li afecte.

També hauria d'existir un "dia de l'home".

El dia 8 de març fou declarat el dia Internacional de la Dona Treballadora per l'ONU perquè commemora les lluites de les dones obreres que reivindicaven el seus drets i la seua igualtat en la societat.

Actualment, encara vivim en una societat que oprimeix a la dona i en la que la desigualtat en l'àmbit laboral, econòmic, polític i familiar continua sent evident. És per això que continuem barallant i reivindicant el nostres drets cada dia y, especialment, el 8 de març.

Els xiquets i les xiquetes LGBT no saben el que volen o són molt joves per a decidir.

Els estudis científics demostren que tant l'orientació sexual com la identitat de gènere es desenvolupen, en moltes persones, des de molt primerenca edat.

Reconéixer-ho implica prendre decisions de protecció per a una població que és

especialment vulnerada a l'escola, a la seua llar o a la societat. Açò implica que estan en joc els seus drets i la possibilitat de que cresquen lliures de discriminació per ser els qui són.

Ja hem aconseguit "la igualtat".

La infrarepresentació política, la bretxa salarial, les dones assassinades per persones amb les quals mantenen o han mantingut una relació sentimental, el sostre de cristall o la sobrecàrrega en les cures ens indiquen tot el contrari: vivim en una societat desigual.

Els homes moderns es dediquen a la llar.

Els homes han de dedicar-se a la llar de la mateixa manera que ho fan les dones. Això no ha de ser considerat com a "modern" o "actual". És simplement igualtat de gènere. Qualificar-ho de qualsevol d'aquestes formes li confereix un to d'extravagància i raresa que evita que se'l considere com el que és: una cosa natural en la repartició de rols de la llar.

El "feminisme" és cosa de dones.

Són moviments polítics, culturals, econòmics i socials que tenen com a objectius:

L' emancipació de les dones.

La igualtat de drets entre homes i dones.

Qüestionar la dominació i violència dels homes sobre les dones i viceversa.

Qüestionar l'assignació de rols socials segons el gènere.

Al segon equip se li entrega altra caixa amb targetes e instruccions d'altre joc:

Què sabem sobre la violència de gènere?

Identificar aquells pensaments, actituds o comportaments d'una persona vinculats a una possible relació de maltractament.

Sent buit quan ell/ella no està.

Sent gelosia sovint.

La seua parella fa broma davant de les seues amistats sobre ell/ella.*

La seua parella es fica amb el seu aspecte físic o algun detall d'aquest.*

Discuteix sovint amb la seua parella.

A vegades no sap per què s'enfada pel fet que no li comunica el que li succeeix.*

La seua parella li insulta.*

La seua parella li controla el mòbil o les xarxes socials alguna vegada.*

Sent por d'expressar la seua opinió quan està amb gent i la seua parella.*

Sent que sempre té la culpa.

Cedeix a mantindre relacions sexuals encara que no tinga ganes.*

Cedeix al que diu la seua parella de manera constant.

Creu que sacrificar-se per la seua parella és una cosa positiva.

La seua parella controla les seues despeses econòmiques.*

Sent que la seua parella no s'implica en la relació.

Nota: les situacions amb asterisc són aquelles vinculades a una possible relació de maltractament, les quals solament coneixerà el docent.

Una vegada resoltts tots dos jocs es genera un cercle amb tots els i les participants per a obrir un diàleg obert, guiat per les següents preguntes:

- Quins aspectes del contingut de tots dos jocs ha requerit el diàleg i acord del grup?
- Quins aspectes tractats consideren que requereixen d'una major atenció e informació en els espais educatius?
- Dels temes exposats, quins consideren rellevants per a conèixer en profunditat pel grup?

ORIENTACIONS

És important guiar la reflexió grupal posterior des del respecte a la diversitat d'opinions i aportar tota la informació rellevant contrastada amb fonts d'informació fiables.

REFLEXIONS

Al finalitzar, se pot enriquir el debat o reflexió col·lectiva a partir de preguntes obertes que guien un anàlisi col·lectiu del concepte de gènere i les diferències existents entre el gènere (conjunt de característiques socials i culturals del femení i del masculí) i el sexe (diferències biològiques entre homes i dones).

Tots dos jocs permeteixen introduir a través d'una metodologia de reflexió, discussió i aprenentatge cooperatiu un diàleg grupal reflexiu, guiat pel docent, per a ampliar el co-neixement i l'anàlisi sobre la conceptualització i estereotips associats a la igualtat de gènere.

ADAPTACIÓ DIDÀCTICA (COVID-19).

L'activitat es pot realitzar a classe o al pati.

Se poden plastificar les targetes per a poder netejar-les després del seu ús.

El material pot repartir-se de forma individual i, posteriorment, unir-se en una taula de l'aula en equips per a crear en equip el puzle. Així mateix, en la segona activitat es pot col·locar sobre una paret en un cartell grandària A3.

Activitat 6.

ODS 8. ACTUA AMB RESPONSABILITAT.

Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, la plena ocupació i productiva i el treball decent per a tots. ODS 8.

OBJECTIU

Motivar l'interés per conèixer conceptes i dades rellevants vinculades a un desenvolupament sostenible a través del creixement econòmic i inclusiu.

MATERIALS

1 sobre amb missatge inicial

Joc de preguntes i respostes

Tancat amb clau 5 dígits

Cofre o caixa amb possibilitat de tancament amb tancat amb clau

Targeta amb missatge final

DESENVOLUPAMENT

Es divideix al grup en equips de treball de 4-5 persones.

S'entrega un sobre a cada grup amb les següents indicacions:

L'erradicació de la pobresa només és possible mitjançant ocupacions estables i ben remunerades.

A més de crear ocupació hem de millorar les condicions de milions de dones i d'homes que treballen, però que no guanyen suficient per a que ells i les seues famílies puguem eixir de la pobresa.

A més a més, les dones i les xiquetes han de tindre el mateix accés i les mateixes oportunitats que els homes i els xiquets en el treball.

Descobreix algunes de les desigualtats a les quals responen aquestes metes.

L'alumnat haurà de descobrir-ho mitjançant un joc de preguntes i respostes. La resolució correcta de les qüestions els donarà un codi amb el qual podran obrir un cademat de 5 dígitos que obri un cofre.

A continuació s'indiquen les preguntes i possibles respostes que l'equip troba al sobre:

A. Un dels beneficis del Comerç Just per a les persones productores és...

1. Contracte amb els proveïdors on existeix una relació de dominació.
2. La remuneració que reben les persones productores és justa segons el criteri d'una de les parts.
3. El seu disseny o mètode d'elaboració òbvia les tradicions pròpies de cada regió o país d'origen.
4. Majors oportunitats de competir en el mercat internacional de forma igualitària.

B. Quina és una de les raons per les quals les persones en el món no tenen els mateixos drets?

1. És impossible que les persones tinguin els mateixos drets.
2. Existeixen desigualtats econòmiques entre els països.
3. No totes les persones s'esforcen.
4. Existeix un pla perquè cada país visca de manera diferent.

C. Què és el treball decent?

1. El que permet viure a la persona i la seua família en condicions decentes, cobrint les seues necessitats bàsiques com són l'alimentació o la sanitat.
2. Una fantasia, un conte màgic, una il·lusió o una utopia.
3. Aquell que genera un ingrés i un lloc de treball.

D. Sabries dir quantes persones al món posseeixen la mateixa riquesa que la meitat més pobre de la humanitat (3.600 milions de persones)?

1. 8.
2. 80.
3. 8000.
4. 80.000.
5. 800.000.

E. Com es defineix el treball infantil?

1. Treball realitzat per infància que no té l'edat mínima d'admissió al treball, que és remunerat.
2. Treball realitzat per infància menors de 18 anys, remunerat o no.
3. Treball realitzat per infància que no té l'edat mínima d'admissió al treball, siga remunerat o no.

Una vegada tots els equips han resolt les incògnites aquests han de confirmar que tenen el mateix codi de respostes. si no és així, hauran de dialogar quines són les respostes correctes per a coincidir i poder obrir el cofre amb cademat.

Amb l'acord comú en les respostes que l'equip considera que són correctes obriran el cofre, trobant la següent insígnia:

Felicitats equip, conèixer dades sobre els drets humans implicats en el desenvolupament de l'economia i l'ocupació digna és un exercici de ciutadania que permet posicionar-se entorn de grans temes que afecten la humanitat. Si t'informes guanyem tots i totes!

ORIENTACIONS

És important guiar la reflexió grupal posterior cap a l'anàlisi de les fonts d'informació on el grup sol obtindrà dades en relació als drets humans i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

ADAPTACIÓ DIDÀCTICA (COVID-19).

L'activitat pot realitzar-se en la classe o al pati, amb la lectura de les situacions per part del docent o la docent.

En l'assemblea de reflexió final la distància entre l'alumnat pot ser de 1,5 metres de l'aula en equips per a crear un conjunt de figures i objectes que representen els conceptes treballats.

REFLEXIONS

L'activitat permet introduir un diàleg grupal reflexiu, guiat pel docent per a ampliar el coneixement i l'anàlisi sobre ocupació i treball per a tots i totes.

En finalitzar l'activitat es pot obrir un diàleg obert, guiat per les següents preguntes:

Quines qüestions plantejades han requerit el diàleg i acord del grup?

Els ha cridat l'atenció alguns de les dades exposades? coneixien aquestes dades?

Creuen que és necessari conèixer les dades reals que mouen els processos econòmics, polítics i socials, per a un bon desenvolupament sostenible?

A quines fonts d'informació acudeixen per a adquirir coneixement en relació a les situacions d'ocupació i treball decent en el seu entorn?

Del temes exposats, quins consideren rellevants per a conèixer en profunditat al grup?

Activitat 7.

ODS 12 I 13.

GUANYA LA PARTIDA

Garantir modalitats de consum i producció sostenibles i Adoptar mesures urgents per a combatre el canvi climàtic i els seus efectes.

OBJECTIU

Sensibilitzar sobre l'augment de la població mundial i la disminució dels recursos naturals del planeta, així com la necessitat de canviar la nostra modalitat de vida fent un ús més eficient dels recursos i l'energia, protegint el medi ambient, sent responsables (redueix, reutilitza, recicla i recupera).

MATERIALS

Cinta de paper, corda o guix per a marcar les línies del joc en el sòl

Cartes de jugadors/as impreses (Annex 3)

Dau de sis cares

Cartell OBJECTIU COMPLIT

Instruccions del joc

DESENVOLUPAMENT

Es divideix l'aula amb 3 línies horitzontals situades en el sòl, que permeten estructurar en dos espais l'espai destinat al joc (la divisió pot ser realitzada a partir de 10 passos o 7 metres entre cada línia). A un dels extrems se situa un cartell de "OBJECTIU COMPLIT".

Es formen equips de 2 persones, i se sol·licita que una persona de cada equip es posicione en el mitjà de l'aula mirant cap al cartell situat en un extrem de la mateixa (sobre la línia situada en el mitjà de l'aula).

Es distribueix en una taula situada fora de la zona de joc el següent material: targetes de situacions separades per colors en munts diferents, donat de sis cares i un sobre amb les següents instruccions:

Jugar-vos al número més alt l'ordre per a començar a jugar. En cada torn llançarà el dau un dels components de cada equip i agafarà una targeta del núm. que li haja sigut assignat, llegint en veu alta les instruccions perquè el seu company/a situat en el centre de l'aula, realitze el moviment que toc amb cada acció vinculada a la gestió de recursos naturals del planeta.

Aneu amb compte, algunes targetes són especials i fan que els i les jugadors avancen, retrocedisquen o canvien de lloc. Heu de llegir al company/a l'acció que indica la targeta i passar el dau al següent jugador/a, sense detindre el joc.

Acaba el joc qui arribe a l'OBJECTIU COMPLIT, situat en un dels extrems de l'aula, havent après i col·laborat més amb els seus companys/as.

A continuació els equips començaran el joc i els i les jugadores començaran a moure's per l'espai guiats per les indicacions de les targetes llegides pels seus companys/as, fins que almenys un/a arribe a l'extrem on se situa el cartell d'OBJECTIU COMPLIT.

Targetes:

Núm. 1: Coneix + sobre el ODS 12

Núm. 2: Coneix + sobre el ODS 13

Núm. 3: Actua

Núm. 4: Pensa

Núm. 5: Intercanvia

Núm. 6: Comparteix

ORIENTACIONS

És important guiar la reflexió grupal posterior per a recollir i donar lloc a totes les aportacions, així com anotar aquells dubtes o temes rellevants que necessiten ser contrastats amb fonts d'informació fiables.

Si algun dels munts de targetes s'acaba, es torna a col·locar per a una nova ronda, fins que algun jugador/a arribar a l'objectiu.

Es pot jugar fins que el primer o la primera participant arriba a l'objectiu o quan el fan un determinat nombre de participants acordat inicialment pel grup.

ADAPTACIÓ DIDÀCTICA (COVID-19).

La Activitat puede realizarse en la clase o en el patio. L'activitat pot realitzar-se en la classe o al pati.

Es pot plastificar les targetes per a poder realitzar la seua neteja després de cada ús.

REFLEXIONS

El joc permet portar a reflexió la relació entre les decisions diàries i la construcció d'un sistema sostenible de vida per a tots i totes, i com aquestes decisions tenen un profund impacte en el desenvolupament sostenible del nostre planeta. (ODS12 i ODS13)

En finalitzar l'activitat es pot obrir un diàleg obert, guiat per les següents preguntes:

Quina reflexió podeu aportar arran de la posició en la qual han quedat els i les jugadors en finalitzar el joc?

Quines accions trobades en el joc considereu que ja teniu incorporades en el vostre dia a dia?

Quines accions negatives per al desenvolupament sostenible encara segueixen molt vigents en la societat?

Quines accions se us ocorren perquè més gent incorpore nous hàbits per a l'abast dels ODS 12 i 13 de l'Agenda 2030?

En que temàtica del joc us agradaria aprofundir?

ANNEX 3

TARGETES Núm. 1: CONEIX + ODS 12

1. Les llars consumeixen quasi la tercera part de l'energia mundial i emeten la cinquena part de les emissions de CO₂. Es pot estalviar electricitat si connectes els teus aparells en una regleta amb interruptor que pugues desconnectar per complet quan no els uses. Retrocedeix dos passos.
2. El teu consum afecta al planeta. Cal conèixer i comprendre millor els efectes ambientals i socials dels productes i serveis que consumim. Compra amb cap: abans de comprar un producte analitza si de veritat el necessites, qui el fabrica i com es produeix. Retrocedeix un pas.
3. El comerç just ajuda a aconseguir els ODS. Opta per associacions de comerç just que promouen negocis compromesos amb millors condicions de comerç a productors i treballadors. Avança un pas.
4. Molts productes es creen amb obsolescència programada, per la qual cosa estan dissenyats per a una vida limitada d'ús. Existeix el segell ISSOP com a reconeixement d'Innovació Sostenible Sense Obsolescència Programada. Busca-ho en els teus equips casolans. Avança dos passos.
5. Mentre la resta del món ha continuat transformant-se cap a sistemes energètics més sostenibles i respectuosos, a Espanya, malgrat la potència instal·lada actual, encara vivim i arrosseguem un sistema obsolet basat en energies brutes i contaminants. Retrocedeix dos passos.
6. L'augment de la població mundial previst per als pròxims anys, suposa la necessitat d'alimentar a més persones amb menys aigua, menys terres de cultiu i menys mà d'obra rural. Per a satisfer aquesta demanda prevista és necessari canviar a enfocaments de producció i consum més sostenibles. Retrocedeix un pas.
7. Reciclar és una de les activitats quotidianes més senzilles i gratificants que podem dur a terme. És un exemple de responsabilitat social i cura del medi ambient, en aprofitar els recursos que el planeta i la naturalesa ens brinda, però sense abusar d'ells i sense generar danys significatius a l'ambient natural. Avança un pas.
8. Si reciclem reduïm el treball d'extracció, transport i elaboració de noves matèries primeres, la qual cosa comporta una disminució important de l'ús de l'energia necessària per a dur a terme aquests processos. Avança dos passos.
9. L'ECODISSENY és una nova estratègia empresarial que incentiva el disseny respectant el medi ambient. Es basa a reutilitzar materials variats i prolongar la seua vida útil transformant-los en objectes amb un ús completament nou. Avança dos passos.
10. L'abocament dels fems domèstics o les deixalles procedents de la indústria, com són els tints tèxtils o els productes químics agrícoles, estan contribuint a contaminar alguns rius del planeta, destruint els hàbitats de moltes espècies. Retrocedeix dos passos.

TARGETES Núm. 2: CONEIX + ODS13

1. La indústria del petroli és la més contaminant del món. Electrificar els nostres vehicles i transformar els nostres edificis perquè gestionen i aprofiten aqueixa electricitat renovable serà imprescindible per a eliminar el gas, el carbó, el petroli i l'urani del nostre sistema energètic. Avança un pas.
2. Deixar d'emetre CO₂ implica deixar d'utilitzar combustibles fòssils (carbó, petroli i gas natural) per a la generació d'energia i substituir-los per energies renovables. Avança dos passos.
3. Una energia renovable és la que deriva de recursos naturals (com el vent, el sol i les ones) i pot ser renovada per la naturalesa en un període curt de temps. Avança un pas.
4. Espanya pot ser líder climàtic perquè reuneix tots els factors necessaris (recursos renovables, tecnologia i indústria nacionals i descentralització administrativa), però exigeix una major ambició en la reducció d'emissions que, ara com ara no es dona. Retrocedeix dos passos.
5. Els nostres hàbits i eleccions dietètiques afecten el medi ambient degut a la generació de residus que produeixen. Quan vages a comprar, pren decisions respectuoses amb el medi ambient que siguin positives per al nostre planeta. Retrocedeix un pas.
6. La producció i distribució de carn té un gran impacte en les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle. Menja menys carn i disminueix la teua petjada de carboni i la de la teua ciutat. Avança un pas.
7. Un vehicle a punt emet menys gasos tòxics. Si la teua economia t'ho permet, canvia't al cotxe elèctric, deixaràs d'emetre gasos contaminants i a la llarga t'eixirà més barat: menys visites al taller i menor preu en el combustible (l'electricitat). Avança dos passos.
8. El canvi climàtic provoca la sequera i la degradació de la terra, augmentant la probabilitat de desastres naturals amb efectes devastadors en altres àmbits com les migracions humanes i l'empitjorament de la salut de la població. És, en definitiva, el desencadenant d'un devastador efecte va dominar del que ningú ix indemne, i que perjudica especialment les poblacions més pobres. Retrocedeix dos passos.

TARGETES Núm. 3: ACTUA

1. Utilitzes el transport públic, la bici o camines a la teua ciutat. Avança un pas.
2. No aboques productes contaminants pel desguàs. Avança un pas.
3. Redueixes el teu consum de carn. Avança un pas.
4. Mantens en bon estat el teu cotxe, els teus electrodomèstics i la teua roba. Avança un pas.
5. Utilitzes bombetes d'alt rendiment energètic. Avança un pas.
6. Tens en compte els programes locals de reciclatge i deixalla de la teua ciutat. Avança un pas.
7. Cada vegada utilitzes més roba de cotó orgànic i tints ecològics. Avança un pas.
8. Compres productes locals i contribueixes a conversar l'ús de la gent de la teua zona. Avança un pas.
9. Cada dia segueixes en les teues xarxes socials a més persones i empreses compromeses amb el consum responsable. Avança un pas.
10. Comparteixes i intercanvies la teua roba amb amistosats, familiars i botigues de segona mà. Avança un pas.

TARGETES Núm. 4: PENSA

1. Abuses de la calefacció i refrigeració. Retrocedeix un pas.
2. No redueixes, ni reutilitzes, ni recicles. Retrocedeix un pas.
3. Compres roba nova cada any i en cada canvi de temporada. Retrocedeix un pas.
4. Consumeixes productes tèxtils produïts amb esclavitud ni treball infantil. Retrocedeix un pas.
5. Adquireixes aliments sense tindre en compte el material del seu embolcall ni el seu impacte en el planeta. Retrocedeix un pas.
6. Consideres que els problemes mundials no van amb tu, per tant òbvies la informació i la participació en la seua solució. Retrocedeix un pas.
7. Anit se't va oblidar apagar el mòbil i així reduir la teua exposició als camps de radiofreqüència (RF) emesos pel teu telèfon. Retrocedeix un pas.
8. La indústria tèxtil és hui el segon major contaminador d'aigua potable després de l'agricultura. Si fem les nostres compres a proveïdors locals i sostenibles, podem exercir pressió sobre les empreses perquè adopten pràctiques sostenibles. Retrocedeix un pas.
9. El consum responsable o sostenible implica el coneixement de les conseqüències ambientals i socials que tenen les decisions de consum. Compra amb cap: abans de comprar un producte, analitza si de veritat el necessites. Retrocedeix un pas.
10. Els nostres hàbits i eleccions dietètiques afecten el medi ambient degut a la generació de residus que produeixen. Quan vages a comprar, pren decisions respectuoses amb el medi ambient que siguin positives per al nostre planeta. Retrocedeix un pas.

TARGETES Núm. 5: INTERCANVIA

1. Guardes massa roba al teu armari. Ja no et queda lloc i no decideixes encara donar-la perquè tinguen un nou ús. Reparteix, com tu vulgues, entre els teus companys/as de joc... 5 passos per a avançar.
2. Consumeixes més carn de la que necessites, per la qual cosa la indústria ha de produir més i, per tant, contaminar més en la seua producció. Dis-li a un company/ al fet que avance el nombre de passos que vulgues... retrocedint el mateix nombre de passos.
3. No actues de manera reflexiva a l'hora de comprar: realment ho necessites? Dona al company/a més pròxim a tu el núm. de passos que haja eixit en el dau.
4. Pren dutxes curtes, de no més de 5 minuts. Tria a un company/a perquè retrocedisca dos passos com tu.
5. SER SOSTENIBLE significa no causar danys al medi ambient. Les empreses poden també usar el seu poder innovador per a dissenyar solucions que puguen inspirar i motivar a les persones a portar estils de vida més sostenibles.
6. El COMERÇ JUST ajuda a aconseguir els ODS. Opta per empreses associacions de comerç just que promouen negocis compromesos amb millors condicions de comerç a productors i treballadors.
7. Els gestos individuals no són suficients per a resoldre un problema de semblant escala i gravetat mundial. En comunitats, ciutats, empreses, escoles, moviments socials i organitzacions en general resideix la vertadera força del canvi. Ofereix al company/a pitjor situat en la zona de joc els passos que vulgues...retrocedint tu la mateixa quantitat de passos.

TARGETA Núm. 6: COMPARTEIX

1. Comenta al grup una acció que ja tingues integrada en el teu dia a dia i que consideres

que contribueix a aconseguir els ODS de l'Agenda 2030 i queda't en el lloc on estàs.

Activitat 8.

LA IMAGINACIÓ AL PODER

DESENVOLUPAMENT

Se sol·licita a les i els participants que mostren un objecte personal significatiu que hem demanat amb anterioritat i que individualment pensen a transformar-ho perquè passe a desenvolupar una funció diferent a la que té assignada. (Exemples: uns llapis de colors passen a ser escuradents xinesos per a menjar, una tassa passa a ser un torcabiquer, unes claus passen a ser pírcing que és capaç de recordar les tasques, ...).

Donem 5 minuts perquè es faça el treball individualment, després anem fent una ronda de presentació en la qual cada participant presenta l'objecte original i el seu ús, així com la transformació realitzada i el seu ús.

Es fan grups de 2 a 4 persones i se'ls sol·licita que amb una tauleta/mòbil per grup descarreguen l'APP Magisto (o qualsevol altra aplicació de creació de vídeo de fàcil ús).

S'explica als grups que l'objectiu de treball amb aquesta eina és recollir el procés de transformació de l'objecte, per a això vam mostrar la pàgina web de Magisto [<http://www.magisto.com/>], o busquem l'aplicació mòbil si usarem telèfons intel·ligents. Explicuem breument els passos bàsics i realitzem el registre.

A continuació cada grup treballa de manera independent i per a això els llancem les següents consignes: gravem diverses fotos o seqüències de vídeo l'objecte original i les seues funcionalitats, els canvis realitzats, i l'objecte transformat i les seues noves funcionalitats. Després passem a utilitzar Magisto per a la producció del vídeo final.

A partir de les IDEES generades per cada grup, hauran de realitzar xicotets vídeos de presentació de la seua IDEA als altres grups.

ORIENTACIONS

És important acompanyar als equips de prop i anar passant per cadascun d'ells, per possibles dubtes o dificultats en el procés.

Es recomana que es pauti molt el temps per a cada exercici, amb la finalitat de generar motivació i alhora agilitat en el procés de creació d'idees.

Una vegada acabada l'activitat se suggereix que es compartisquen els vídeos en una projecció comuna, per a comentar de manera grupal.

REFLEXIONS

L'activitat permet acostar l'ús creatiu d'eines digitals per a la creació de vídeos i amb això poder iniciar un debat o reflexió col·lectiva a partir de preguntes obertes com:

Els ha sorprès les propostes sorgides a partir de la dinàmica proposada?

Quins factors del màrqueting consideren importants a l'hora de realitzar campanyes digitals sobre aspectes socials o mediambientals?

Se suggereix en acabar l'activitat, poder presentar campanyes digitals de gran impacte per a la sensibilització com les fotografies i vídeos dels albatros de Midway, un dels símbols visuals més populars en la lluita contra la contaminació per plàstic

ADAPTACIÓ DIDÀCTICA (COVID-19).

L'activitat pot realitzar-se en la classe o al pati.

El material pot ser individual o liderat per una sola persona de cada equip, per a no compartir material.

6. ANNEX 1. ODS

OBJECTIU 1. Posar fi a la POBRESA

Posar fi a la pobresa en totes les seues formes a tot el món.

OBJECTIU 2. FAM Zero

Posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició i promoure l'agricultura sostenible.

OBJECTIU 3. Bona SALUT

Garantir una vida sana i promoure el benestar per a tots en totes les edats.

OBJECTIU 4. EDUCACIÓ de qualitat

Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tots.

OBJECTIU 5. IGUALTAT de gènere

Aconseguir la igualtat entre els gèneres i empoderar a totes les dones i les xiquetes.

OBJECTIU 6. AIGUA neta i sanejament

Garantir la disponibilitat d'aigua i la seua gestió sostenible i el sanejament per a tots.

OBJECTIU 7. ENERGIA assequible i sostenible

Garantir l'accés a una energia assequible, sostenible i moderna per a tots.

OBJECTIU 8. TREBALL decent i creixement econòmic

Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva i el treball decent per a tots.

OBJECTIU 9. INDÚSTRIA, innovació, infraestructura

Construir infraestructures resilientes, promoure la industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació.

OBJECTIU 10. Reduir DESIGUALTATS

Reduir la desigualtat en i entre els països.

OBJECTIU 11. Ciutats i Comunitats SOSTENIBLES

Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilientes i sostenibles.

OBJECTIU 12. CONSUM responsable i producció

Garantir modalitats de consum i producció sostenibles.

OBJECTIU 13. Acció CLIMÀTICA

Garantir la disponibilitat d'aigua i la seua gestió sostenible i el sanejament per a tots.

OBJECTIU 14. Vida MARINA

Conservar i utilitzar en forma sostenible els oceans, les mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible.

OBJECTIU 15. Vida en la TERRA

Gestionar sosteniblement els boscos, lluitar contra la desertificació, detindre i invertir la degradació de les terres i detindre la pèrdua de biodiversitat.

OBJECTIU 16. Pau, Justícia, institucions fortes

Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar en accés a la justícia per a tots i crear institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells.

OBJECTIU 17. ALIANCES per als objectius

Revitalitzar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible.

7. REFERÈNCIES

WEB-GRAFIA

UNESCO, Educació per als Objectius de Desenvolupament Sostenible

<https://web.unican.es>

Pacte Valencià contra la violència de gènere i masclista:

<https://inclusio.gva.es>

Informe d'estratègia del canvi climàtic i energia de la Comunitat Valenciana:

<https://agroambient.gva.es>

Posada en pràctica de l'educació per al desenvolupament sostenible en el marc de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible:

<https://undocs.org>

ISCOD-webs:

La web del Proyecto FP+: Oportunitat per a la capacitat de professionals responsables amb el Desenvolupament sostenible. Projecte cofinançat per la Conselleria de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica de la Generalitat, ISCOD-PV i UGT-PV i ha comptat amb la col·laboració del sector de l'Ensenyament de la Federació d'Empleats i Empleades dels Serveis Públics d'UGT. www.sumaysigue.org/

OBJECTIU la infància sorgeix en el marc de l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), pretén contribuir a incrementar el coneixement i sensibilitzar als xiquets i xiquetes valencians, al professorat, i a la societat en general sobre valors universals com la solidaritat i els drets humans (ISCOD-PV) <http://www.objetivolainfancia.org/>

Què ningú es quede arrere és la web de les accions de Cooperació al Desenvolupament que desenvolupa la Delegació de la Fundació Institut Sindical de Cooperació al Desenvolupament del País Valencià (ISCOD-PV) juntament amb les seues sòcies locals en països del Sud. www.quenadiesequedeatras.org/

Amb la pàgina web **Educant en Igualtat** s'obri un espai per a oferir les diferents contribucions que persones expertes, comunitat educativa, professorat i organitzacions no governamentals aporten en el camí a la igualtat (Dona i Polítiques Socials FeSP-UGT) www.educandoenigualdad.com/

UGT Serveis Públics ha concebut Aula Intercultural i treballa perquè siga un Portal viu i al servei de totes aquelles persones interessades en la interculturalitat. <https://aulaintercultural.org/>

És una iniciativa per a sensibilitzar i previndre contra la radicalització violenta i el discurs de l'odi, on participa la Federació de Serveis Públics UGT PV a través d'Aula Intercultural. www.somos-mas.es/

Des de la Coordinadora Valenciana de ONGDs (CVONGD), ens ofereix recursos i eines per a cooperar millor. www.cvongd.org/es/recursos/

Operació RUBIK és una iniciativa de les entitats que integren el grup de treball d'Educació per al Desenvolupament i Sensibilització de la Coordinadora de ONGDs. <https://rubik.cvongd.org/>

